

FITXA IDENTIFICATIVA**DADES DE L'ASSIGNATURA**

Codi: 35386
Nom: Fonètica i fonologia catalanes
Cicle: Grau
Crèdits ECTS: 6
Curs acadèmic: 2026-27

TITULACIONS

Titulació	Centre	Curs	Període
1001 - G.Filologia Catalana	Facultat de Filologia, Traducció i Comunicació	2	Segon quadrimestre

MATÈRIES

Titulació	Matèria	Caràcter
1001 - G.Filologia Catalana	Gramàtica de la llengua catalana y aplicacions al asesoramiento lingüístico	OBLIGATÒRIA

COORDINACIÓ

JIMENEZ MARTINEZ JESUS

HERRERO ARAMBUL RICARD

RESUM

Aquesta assignatura, inclosa en la matèria Gramàtica de la llengua catalana i aplicacions a l'assessorament lingüístic, aprofundeix en la capacitat dels estudiants de reconèixer els diferents sons de la llengua catalana i d'analitzar i de reflexionar sobre els fenòmens que els afecten.

Els objectius bàsics de l'assignatura són:

- Conèixer les característiques del sistema fonètic i fonològic de la llengua catalana, amb especial atenció a l'inventari i a la distribució dels elements
- Aprofundir en els coneixements de la varietat estàndard i dels trets particulars de la varietat pròpia de cada estudiant
- Dominar la transcripció fonètica en la varietat estàndard de la llengua catalana
- Saber instal·lar i utilitzar fonts fonètiques
- Aprendre a usar, en el nivell bàsic, les funcions del programa Praat

CONEIXEMENTS PREVIS

RELACIÓ AMB ALTRES ASSIGNATURES DE LA MATEIXA TITULACIÓ

No s'ha especificat restriccions de matrícula amb altres assignatures del pla d'estudis.

ALTRES TIPUS DE REQUISITS

Per a cursar aquesta assignatura es pressuposa un domini suficient de la normativa de la llengua catalana.

COMPETÈNCIES / RESULTATS D' APRENENTATGE

1001 - G.Filologia Catalana

Comparar i analitzar constituents de la llengua pròpia amb els d'altres llengües.

Competències comunicatives avançades en llengua catalana.

Conèixer la gramàtica i desenvolupar les competències comunicatives en llengua catalana.

Demostrar un compromís ètic en l'àmbit filològic, centrant-se en aspectes tals com la igualtat de gèneres, la igualtat d'oportunitats, els valors de la cultura de la pau i els valors democràtics i els problemes mediambientals i de sostenibilitat així com el coneixement i l'apreciació de la diversitat lingüística i la multiculturalidad.

Posseir coneixements de les eines, els programes i les aplicacions informàtiques específiques de l'àrea de filologia catalana.

Posseir un coneixement avançat de la gramàtica de la llengua catalana i les seues parts.

Ser capaç de comunicar i ensenyar els coneixements adquirits de l'àrea de filologia catalana, tenint en compte els diferents nivells i contextos d'ensenyament de la llengua i la literatura catalanes.

Ser capaç de localitzar, manejar i aprofitar la informació continguda en bases de dades i altres instruments informàtics i d'Internet en l'àrea de la filologia catalana.

Ser capaç de localitzar, manejar i sintetitzar informació bibliogràfica en l'àrea de la filologia catalana.

Ser capaç de rebre, comprendre i transmetre la producció científica en les llengües estudiades en el grau.

DESCRIPCIÓ DE CONTINGUTS

1. Introducció a la fonètica i la fonologia

- 1.1. Tipus de descripció gramatical: gramàtica normativa, descriptiva i predictiva
- 1.2. Conceptes generals
  - 1.2.1. Sons i fonemes
  - 1.2.2. Fonètica i fonologia

2. La producció i la percepció dels sons

- 2.1. La producció dels sons
  - 2.1.1. El període respiratori
  - 2.1.2. El període fonatori
  - 2.1.3. El període articulatori
- 2.2. La percepció dels sons. L'organització de l'oïda

3. Les consonants

- 3.1. La producció de les consonants
- 3.2. Inventari general i diferències dialectals bàsiques
- 3.3. L'estructura sil·làbica i la distribució de les consonants
  - 3.3.1. La síl·laba
  - 3.3.2. Els constituents sil·làbics
  - 3.3.3. Els tipus sil·làbics
  - 3.3.4. Restriccions d'aparició de les consonants
- 3.4. Fenòmens fònics de base foneticofonològica
  - 3.4.1. Assimilació de punt d'articulació
  - 3.4.2. Assimilació de sonoritat
  - 3.4.3. Espirantització
  - 3.4.4. Realització de vibrants
  - 3.4.5. Realització de contínues en contacte
  - 3.4.6. Realització de grups consonàntics finals
  - 3.4.7. Elisió d'aproximants

4. Les vocals

- 4.1. La producció de les vocals
- 4.2. Vocalisme tònic i àton
  - 4.2.1. Inventari i distribució
  - 4.2.2. Diferències dialectals bàsiques
  - 4.2.3. Fenòmens relacionats amb la reducció vocàlica
- 4.3. Fenòmens relacionats amb l'estructura sil·làbica
  - 4.3.1. Insercions vocàliques
  - 4.3.2. Elisions vocàliques
  - 4.3.3. Diftongs i hiats

5. Els trets suprasegmentals: accent i entonació

5.1. Accent

5.1.1. Definició

5.1.2. Àmbit del mot

5.1.3. Àmbit de la frase

5.2. Entonació

5.2.1. Definició

5.2.2. Contorns tonals bàsics del català

5.2.3. Entonació i discurs

Resultats d'aprenentatge

Al final d'aquesta assignatura s'espera que l'estudiant siga capaç de:

- Descriure els aspectes bàsics de la producció i la percepció dels sons de la llengua catalana, amb una atenció especial als sons que plantegen més problemes en l'aprenentatge del català com a L2.
- Reconèixer les relacions de correspondència entre els sons i les grafies de la llengua catalana.
- Transcriure amb l'Alfabet Fonètic Internacional textos en la varietat estàndard de la llengua catalana.
- Analitzar des del punt de vista fonètic i fonològic les característiques fonamentals de la varietat estàndard de la llengua catalana i de la varietat pròpia de cada estudiant.
- Saber comparar els fenòmens de la fonologia catalana amb els de les llengües conegudes i estudiades per l'estudiant.
- Instal·lar i usar les fonts fonètiques en un ordinador.
- Utilitzar les funcions bàsiques del programa d'anàlisi de veu *Praat*.

VOLUM DE TREBALL (HORES)

ACTIVITATS PRESENCIALS

Activitat	Hores
Teoria	30,00
Pràctiques a l'aula	30,00
Total hores	60,00

ACTIVITATS NO PRESENCIALS

Activitat	Hores
Assistència a altres activitats	0,00
Elaboració de treballs individuals o en grup	12,00
Estudi i treball autònom	20,00
Preparació de classes	52,00
Preparació d'activitats d'avaluació	6,00
Resolució de casos pràctics	0,00
Total hores	90,00

METODOLOGIA DOCENT

El desenvolupament de l'assignatura s'estructura en 1 sessió teòrica i 1 sessió pràctica setmanals en l'aula, per a les quals el professor posarà a disposició dels estudiants un dossier de treball. Tant en les classes teòriques com en les pràctiques s'incitarà els estudiants a participar.

Les activitats pràctiques inclouran:

- exercicis de reforçament dels coneixements ortogràfics més directament relacionats amb la fonologia;
- exercicis de reconeixement de la correspondència entre sons i grafies del català;
- exercicis de transcripció fonètica;
- aplicació del programa Praat a l'anàlisi d'un aspecte de la fonètica del català (individualment o en grups de dos o tres persones).

En les sessions de pràctica el professor indicarà les dates de realització dels diferents exercicis dels blocs a), b) i c) i de les proves relacionades amb els blocs b) i c) l'avaluació de les quals serà vàlida per a la nota final. També orientarà sobre les passes a seguir en l'elaboració del treball pràctic d) i indicarà els terminis de lliurament i les dates de revisió d'aquest treball. El calendari de les activitats, amb la indicació de la data de realització de les diferents proves i dels terminis de lliurament del treball, es podrà descarregar també de l'aula virtual.

El professorat de l'assignatura garantirà la presentació i discussió de les rúbriques proporcionades pels grups consolidats d'innovació docent GESOLCAT i TREFINCAT. S'assegurarà la realització d'una pràctica no avaluable de l'expressió oral / escrita d'acord amb aquestes rúbriques, amb les adaptacions que es consideren oportunes. Aquesta pràctica servirà com a instrument de control de l'evolució de cada alumne. Els resultats s'hauran de consignar per a poder facilitar-los al professorat de les assignatures de control del curs següent o, en el seu cas, als coordinadors del TFG.

El professor i els estudiants faran servir l'aula virtual i el correu electrònic com a mitjà per comunicar canvis, detalls sobre les pràctiques, etc. No obstant això, es recomana l'assistència a les tutories presencials per tractar qüestions o dubtes de caràcter individual o específic. Les tutories no s'utilitzaran en cap cas, però, per tornar a explicar continguts ja impartits en classe, ni els generals de l'assignatura, com ara les diferents parts del temari, ni aspectes més particulars de les pràctiques, com ara el funcionament del programa Praat o el sistema d'instal·lació de les fonts fonètiques.

En el marc del cicle "Les autores i els autors a les aules", es podrà organitzar sessions amb ponents invitats. A l'inici del període docent de l'assignatura, s'informarà de les possibles activitats complementàries que s'organitzaran i de la incidència que puguen tenir en la docència i l'avaluació.

Aquesta assignatura proporciona materials complementaris als utilitzats a l'aula, preparats per a l'estudi autònom de l'estudiant i emmarcats en el concepte de teleformació, fet que respon als mètodes i ritme d'aprenentatge diversos dels estudiants. A més, s'ofereixen alternatives metodològiques i instrumentals per a estudiants amb necessitats educatives especials. Per tant, aquesta assignatura atén especialment els objectius de desenvolupament sostenible 4 i 10 de

l'Agenda 2030: Educació de qualitat i Reducció de les desigualtats.

AVALUACIÓ

L'avaluació de l'aprenentatge de l'estudiant es du a terme a partir de dos elements:

1) El 30% de la nota correspon a tres tipus d'activitats que es treballen en les classes pràctiques.

a) En primer lloc, hi ha un conjunt d'activitats de reforçament dels coneixements ortogràfics relacionats amb l'assignatura. Aquests exercicis consisteixen en un conjunt de qüestionaris que els estudiants han de contestar, a través de l'aula virtual, en les dates que s'indiquen en classe i en l'aula virtual. Aquesta part constitueix, com a màxim, el 5% de la nota final.

b) En segon lloc, hi ha una activitat en què els estudiants han de mostrar que coneixen a quins sons corresponen les diferents grafies del català. A aquesta **activitat**, anomenada freqüentment *grafies i sons*, li correspon, com a màxim, el 15% de la nota final. En l'activitat, els estudiants que identifiquen totes les grafies correctament tenen 1,5 punts en la nota final; els que tenen un error, 0,75 punts, i els que en tenen dos, 0 punts. Els estudiants amb més de dues errades en aquesta activitat tenen la qualificació de *suspens* en l'assignatura, independentment de la nota de les altres parts.

Els estudiants poden realitzar aquesta activitat tres vegades durant el curs, a través d'un qüestionari de l'aula virtual, en les dates que el professor indica a classe i a l'aula virtual, i, en cas que en alguna de les ocasions aconseguisquen 1,5 punts, superen aquesta part i no cal que tornen a repetir-la el dia de l'examen final.

c) Finalment, els estudiants preparen un treball pràctic en què usen el programa Praat per a analitzar un aspecte fonètic de la llengua catalana. Aquesta part constitueix, com a màxim, el 10% de la nota final. (Els estudiants poden trobar en un annex de la guia docent en l'aula virtual els detalls concrets del treball corresponent a cada curs.)

2) El 70% de la nota correspon a una prova final que avalua els coneixements teòrics i pràctics, així com l'adquisició de les competències generals i específiques.

La prova consta d'una transcripció fonètica (30% de la nota final) i de diverses preguntes relacionades amb els temes tractats durant el curs, que poden tenir un format de preguntes curtes o un format de preguntes de resposta múltiple a través d'un qüestionari de l'aula virtual (40% de la nota final). Els estudiants tenen l'oportunitat de realitzar l'exercici de transcripció fonètica en classe en l'última setmana del curs, en la data concreta que el professor indica en classe i en l'aula virtual; en cas que aconseguisquen una nota mínima de 1,8 punts en aquesta prova prèvia, han superat aquesta part i no cal que tornen a repetir-la el dia de l'examen final.

La nota mínima per a superar aquesta prova final és 3,5 punts (sobre un màxim de 7 punts). En tota la prova final cal demostrar un bon coneixement del registre formal i de la normativa gramatical. D'acord amb els criteris acordats pel Consell del Departament de Filologia Catalana, el fet de cometre faltes de normativa comportarà la qualificació de No apte, independentment de la nota del contingut.

Excepte l'activitat de reforçament dels coneixements ortogràfics, que es realitza al llarg del primer quadrimestre, tots els elements són recuperables en la segona convocatòria.

Resum de l'avaluació:

Parts de l'avaluació	% sobre la nota final
1) Activitats i exercicis 1.1) Reforçament ortogràfic (5%) 1.2) Grafies i sons (15%) 1.3) Treball amb <i>Praat</i> (10%)	30%
2) Examen o prova escrita final 2.1) Transcripció fonètica (30%) 2.2) Prova escrita (qüestions teoricopràctiques) (40%)	70%

L'honestetat intel·lectual és vital en les comunitats acadèmiques i per a la justa avaluació del treball de l'alumnat. Tots els treballs presentats en aquest curs han de ser d'autoria original. La mera substitució en un text font d'elements de cohesió textual, com ara connectors, o el recurs a la sinonímia no eviten que el resultat constituïska un plagi. No s'admetran treballs en els quals es faça ús de col·laboració fraudulenta o la composició amb ajuda d'intel·ligència artificial (ChatGPT o altres), excepte si la utilització forma part dels continguts de l'assignatura i està autoritzada pel professorat que la imparteix.

El sistema general de qualificacions seguirà la normativa de la Universitat de València aprovada pel Consell de Govern del dia 30 de maig del 2017. ACGUV 108/2017.

BIBLIOGRAFIA

Referències bàsiques

- Acadèmia Valenciana de la Llengua (2006): *Gramàtica normativa valenciana*. València, Acadèmia Valenciana de la Llengua.
- BONET, Eulàlia, & Maria Rosa LLORET (1998): *Fonologia catalana*. Barcelona, Ariel. [Disponible a <http://diposit.ub.edu/dspace/handle/2445/66052>]
- Institut d'Estudis Catalans (2005): *Proposta per a un estàndard oral de la llengua catalana, I: Fonètica*. 3a ed., 4a reimpr. Barcelona, Institut d'Estudis Catalans. [Disponible a <http://www.iec.cat>]
- Institut d'Estudis Catalans(2005): *Gramàtica de la llengua catalana*. Barcelona, Institut d'Estudis Catalans. [Disponible a <https://giec.iec.cat/inici>]
- PRIETO, Pilar (2004): *Fonètica i fonologia. Els sons del català*. Barcelona, UOC.
- RECASENS, Daniel (1993): *Fonètica i fonologia*. Barcelona, Enciclopèdia Catalana.

Referències complementàries

- BORDEN, Gloria J.; HARRIS, Katherine, S., & Lawrence J. RAPHAEL (1994): *Speech Science Primer: Physiology, Acoustics, and Perception of Speech*. Baltimore, Williams & Wilkins. 3a ed.
- CUENCA, Maria Josep, & Manuel PÉREZ SALDANYA (red.) (2002): *Guia d'usos lingüístics. (1) Aspectes gramaticals*. València, Institut Interuniversitari de Filologia Valenciana. [Disponible a <http://www.ua.es/institutos/inst.filovalen/Guiausos.pdf>]
- GIL FERNÁNDEZ, Juana (1990): *Los sonidos del lenguaje*. Madrid, Síntesis
- LACREU, Josep (1990): *Manual d'ús de l'estàndard oral*. València, Universitat de València.
- RECASENS, Daniel (1991): *Fonètica descriptiva del català: assaig de caracterització de la pronúncia del vocalisme i consonantisme del català al segle XX*. Barcelona, Institut d'Estudis Catalans.
- SABORIT, Josep (2009): *Millorem la pronúncia*. València, Acadèmia Valenciana de la Llengua.
- WHEELER, Max (2005): *The Phonology of Catalan*. Oxford, Oxford University Press.

